

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volilni shod pri sv. Janži na Dravskem polji.

Dne 25. septembra 1892 vršil se je popoldne po večernieah volilni shod pri sv. Janži na Dravskem polji. Misel, naj se baš tukaj skliče shod volilcev in jim poroča o raznih predmetih parlamentarnega delovanja, je bila dokaj srečna; saj še todi, kolikor vemo, ni bilo dotlej volilnega shoda; in vendar bije tukaj, kakor smo se radostno prepričali, toliko vnetih slovenskih src, da se človeku kar prsi širijo, ko vidi tako lep napredek narodne zavesti. Le tako naprej in sovražnik bo se jel umikati; o mi ustajamo, a Vas je strah!

Shod bil je sklican v prostore gospoda graščaka Ebenfeldskega; prostor je bil primerno ozaljšan; na odličnem mestu visela je podoba Nj. Veličanstva. Iz Ptujja pripeljalo se je nekaj rodoljubov, ki so spremljali g. poslanca dr. Jurtela, dočim se je gospod poslanec dr. L. Gregorec dopeljal že z mešanim vlakom iz Račjega.

Ko smo došli, čakala nas je že lepa množina volilcev. Po primernem pozdravu nastopijo vrli pevci in pekinje pevskega društva pri sv. Janžu, ki se je pred nekaj časa pod vodstvom gospoda kaplana J. Kralja osnovalo in zapojejo tako milo, da je slehernega prešinilo veselo navdušenje. Na to se prične zborovanje, predsednikom izvoli se veleposestnik pri sv. Janžu, g. Davorin Fric, zapisnikarjem pa dr. A. Brumen iz Ptujja. Na to nastopi državni poslanec gospod dr. L. Gregorec oder, navlašč za to pripravljen, in razvija v poldrugo uro trajajočem govoru smer in vspeh svojega delovanja v državnem zboru. Najprvje spomeni, da si smatra za svojo dolžnost biti nepretrgano v dotiki s svojimi volilci; neovrgljiva istina je, da je g. dr. Gregorec eden tistih poslancev, ki je sklical že največ shodov na Slovenskem. Potem pojasnjuje na drobno, kako se je v gospodarskem obziru potegaval za koristi svojih volilcev. Omenja po-

stave o vojaški taksi in o njeni nedostatnosti, trdeč, da se je potegoval za to, da se najrevnejšim stanom odpusti celo davek, volilci so mu v tem obziru pritrjevali: omenja na dalje svojega delovanja v agrarnem klubu; pravi, da je podpiral predlog gospoda poslanca V. Pfeifer-ja, ki zahteva, naj si že sedaj za bodočo (leta 1896 se vršečo) cenitev gruntov zbor 3 leta znamenjuje vrednost posameznih pridelkov, da se potem dobi prava vrednost zemljišč in omogoči pravična razdelitev zemljiškega davka; na dalje govori o iztirjevanju davka ter o tem, da je nasvetoval, naj se znižajo zamudne obresti pri davkih in odpravijo davčni eksekutorji; preide potem k že zastaralemu užitninskemu davku ter pravi, da je skušal to doseči, da se obrtnikom previsoko od finančnih oblastij ne naganja cena, če se hočejo z erarjem pogoditi; pri nasvetovanem borznem davku je krepko povdarjal, kako pravično bi bilo uvesti ta davek; kajti če kmet mora plačati tako visoki desetek od vsake premembe v posesti, zakaj bi borzni židje, ki v tako hitrih časih prominjajo toliko milijonov na borzi ter jih preobračajo iz ene roke v drugo, ne plačevali primerne desetke od vsake premembe premakljivega kapitala! In vendar — trdi govornik — se je našel jeden slovenski poslanec, ki je bil proti temu tako pravičnemu in umestnemu obdačenju borznih židov! Slovenci, treba bode si to dobro zapomniti.

Govornik preide potem na pojasnjevanje stavbinske postave, omenjajoč, da se je potegoval za to, da se na deželi ne bi zahtevalo, da pri vsakem stavbišču naredi inženier obris nameravane stavbe. To je za kmeta predrago. Nadalje prestopi govornik k važnemu vprašanju ameriških trt ter pojasnjuje, da se je po njegovem nasvetu sklenilo, dati brezobrestno posojilo takšnim posestnikom, kojih vinogradi so uničeni od trtne uši: omenja državnih naprav za gojitev ameriških trt na Bizeljskem in na Borlu. Končno povdarja, da se je doseglo vsaj to, da je finančni minister grof Falkenhayn priznal v javni

seji, da kmečki stan gineva in propada. To priznanje maji ima že svojo vrednost.

Potem se obrne gospod govornik na politično stran; omenja, kako so nam krali ravnopravnosti, kako se muči in tepta čl. 19 osnovnih postav, povdarja, kako slabo se godi našemu jeziku v šoli in uradu, kako se nastavlja uradniki slovenščine nezmožni, kako se preganjajo uradniki, ki so rojeni iz kmetijskega stana naše države, vide slučaj Brumen itd.; ne pozabi pa tudi omeniti, da je slovensko ljudstvo deloma samo krivo, če se mu v uradu krivica godi, ker premalo odločno zahteva slovensko uradovanje. Končno še tudi opomni, kako poguben je dualistični osnov našej državi, ki ima le to posledico, da gospodujejo v onej državnej polovici Madjari, v tej pa Nemci, vsled česar smo Slovani pritiskani v obeh polovicah, kar bi ne smelo biti.

Po tem govoru, ki je bil sem ter tje pretrgan z burnim ploskom in odobravanjem, nastopi deželnega glavarja namestnik, g. dr. Fr. Jurtela, ter v kratkem, a jedrnatem govoru pojasni stališče Slovencev v deželnem zboru; pravi, da se tam v Gradci za Slovence ne da nič doseči, ker manjka zanesljivih zaveznikov. Po njegovem menjenju bi kazalo deželnemu zboru v Gradci sploh hrbet obrniti; kajti niti v nijednem odseku nimajo slov. deželni poslanci toliko glasov, da bi zamogli predloge staviti. To žalostno stanje je napotilo govornika, da predlaga, naj se slovenski deželni poslanci odtegnejo deželnemu zboru. Da se to do sedaj ni zgodilo, zakrivili so nekateri drugi poslanci, katerim to ne dopada; on se je udal večini. Prehajajoč na posamezne postavbe in predloge omenja govornik posebno nujno zadevo, da bi se vendar enkrat uravnala struga Drave; burno posmehovanje povzroči govornik s tem, da omeni, kako različne črteže ponuja deželni glavar grof Wurmbrand, lastnik gradu Borl, čegar podnožje opira ta reka, za uravnavo Drave. Omeni še v kratkem predloga o ženitnem privoljenji in o združinski postavi in konča svoje v vzornej besedi sestavljeno poročilo s trikratnim »živio« presvitlemu vladarju. Cela dvorana, ki je postala med tem jako soparna, zaorila je glasno trikratni »živio« presvitlemu vladarju.

Na to stopi predsednik g. Davorin Fric na oder, zahvali se govornikom in predlaga, da se jima izreče popolno zaupanje in udanost ter zahvala za njuno trudapolno in vendar tudi uspešno delovanje.

Vsi navzoči so glasno pritrdili temu predlogu.

S tem je bil oficijelni del dokončan. Vrli pevci in pekinje pa so nas potem do mraka razveseljevali v prostoru z' orožanja s svojimi krasnimi popevkami.

Med petjem se je govorilo več napitnic, posebno vrlim poljancem, ki so danes tako sijajno pokazali svojo narodno zavednost, pevcem in pekinjam itd.

Ko nas je objel tihi mrak, premestili smo se v krčmo g. Sela, kjer je bila prosta zabava.

Vse se je vršilo v lepem, uzornem redu brez redarjev, brez orožnikov. To je dokaz lepe narodne discipline. Le tako naprej, vrli poljanci! S takim obnašanjem bomo svetu pokazali, da »Slovan gre na dan«.

Kadar boste pa osnovali bralno društvo pri sv. Janžu bodemo Vas Ptujčani spet obiskali, da se radujemo z Vami. Toraj na svidenje! Ptujčan.

Cerkvene zadeve.

Katoliška cerkev in narodno življenje.

(Govor mil. knezoškofa dr. Mih. Napotnik na katol. shodu v Ljubljani).

(Dalje.)

Preljubi skupščinarji! Slovence, razkropljene po raznih pokrajinah, edini prav tesno že mnogokaj, pred vsem materni jezik, pa globoka od očetov podedovana zvestoba do preslavne Habsburške vladarske rodovine in do preljubljenega svetlega cesarja Franca Jožefa I. Vendar te naravne vezi in spona dobivajo višo svojo pomembo in največjo svojo moč v sveti veri, ki uči, da je vsaki narod od Boga prejel dar jezika, da se krepi, ne pa slabi, da se druži, ne pa loči, da se ljubi, ne pa sovraži, da se večno reši, ne pa pogubi. »Lingua placabilis lignum vitae«. Spravljiv jezik je drevo življenja, zatrjuje sveti Duh v knjigi pregovorov (15, 4). — In vera uči, da je vsaka oblast naprava božja, da se torej Bogu ustavlja, kdor se oblasti ustavlja, kakor razpravlja to slavljeno Pavel v klasiškem trinajstem poglavju svojega izbornega lista do Rimljanov, katero poglavje je več koristilo državnim oblastim in tako mirnemu razvijanju človeškega rodu, nego so koristile druge modroslovne in vednostne razprave o državi in o pravicah države sem od Platona in Aristotelja pa tje do Hugona Grocija in Pufendorfa ali kateregakoli novejšega državopravnikarja. Vera uči, da moramo dati Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega (Mat. 21, 21), ali kakor opominja prvi rimski škof in papež tako apostolski kratko pa krepko: »Vse spoštujte, bratovščino ljubite, Boga se bojte, kralja častite« (I. Petr. 2, 17)!

Tako je sveta vera najboljša družilna in krepilna moč za sleharni narod. Ali ne? Kdo se ne čudi temu, da si je maloštevilni narod slovenski ohranil do tega trenljaja svoj obstanek kljub hudim nevarnostim v minoli dobi med tem, ko še mnogobrojnejši narodi živé danes samo le v zgodovini? Od kod ta čudapolna vstrajnost in trpežnost? Od ondot, ker so se bogoljubni Slovenci zmirom najtesneje oklepali stare matere svete cerkve, pozidane na skali, katere ne premagajo niti peklenške sile.

Resnica, kakor se po obljubi Kristusovi ni bati za obstanek katoliške cerkve, tako ni bati se pogina narodu, ki se naslanja na ta steber resnice (I. Tim. 3, 15.) Odpad od cerkve je neizogiben propad, kakor za posameznika, tako za narod. Ali pretiravam? Odprimo zgodovino! Majhno izraelsko ljudstvo je bilo srečno, je bilo zmagovito, dokler je živelo v živi veri v živega Boga. Ko je pa odpalo od te vere, zapalo je vselej sovražnikom, izgubilo je samostalnost svojo. A tudi v krščanski dobi kaznuje Bog maloverna ljudstva sila hudo. V Aziji in Afriki spremenili so se cvetoči vrtovi, v katerih so svojedobno blagosloveno delovali Atanaziji, Baziliji, Gregoriji, Krizostomi, Avgustini, v žalostne puščave, ko je izginila iz src prebivalcev delavna vera, ali ko ni bila druga, kakor le mrzla blede luč, podobna luči lunini, ki ne greje src in ne oživlja stvarij. Narobe pa so pusti kraji postali rajsko lepe pokrajine, ko se je zasejalo in je rastle tamo seme sv. krščanske vere. Da, pač nepopisne in nedopovedne važnosti je vera za življenje in razvitek narodov. »Jaz ne vem«, piše Ciceron v svojem vrloznanem delu »de natura deorum« (I 2), »bi-li se